

ГРАД БЕОГРАД – ГРАДСКА УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
11000 БЕОГРАД
Карађорђева 71

Предмет: Предлог Плана управљања заштићеним стаништем "Зимовалиште малог вранца" за период од 2023.-2033. године

Поштовани,

У складу са Одлуком о проглашењу заштићеног станишта „Зимовалиште малог вранца“, број: 501-1111/22-С од 26. децембра 2022. године, („Службени лист града Београда“, број 19-6/2022), као и у складу са чланом 53. Закона о заштити природе, достављамо **Предлог Плана управљања заштићеним стаништем "Зимовалиште малог вранца" за период од 2023.-2033. године**

Удружење "Зелено плави коридори"
Урош Милошевић, председник

Београд, 30.07. 2023. године

УДРУЖЕЊЕ ГРАЂАНА "ЗЕЛЕНО ПЛАВИ КОРИДОРИ"

**ПРЕДЛОГ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ СТАНИШТЕМ
"ЗИМОВАЛИШТЕ МАЛОГ ВРАНЦА" ЗА ПЕРИОД 2023.-2033. ГОДИНЕ**

САДРЖАЈ

УВОД.....	5
I ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ СТАНИШТА „ЗИМОВАЛИШТЕ МАЛОГ ВРАНЦА.....	6
1. ПОЛОЖАЈ.....	6
2. БРОЈНОСТ ВРСТЕ	8
3. ПОСТОЈЕЋИ АКТ О ЗАШТИТИ	8
4. ИСТОРИЈАТ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА	8
5. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	8
6. СТАЊЕ ПОПУЛАЦИЈА У ЕВРОПИ И СРБИЈИ	9
7. СТАТУС ЗАШТИТЕ МАЛОГ ВРАНЦА У СРБИЈИ И ЕВРОПИ	11
7.1. СТАЊЕ ЗИМУЈУЋИХ ПОПУЛАЦИЈА НА САВИ У БЕОГРАДУ	12
8. ГЕОЛОШКА ГРАЂА ТЕРЕНА	13
9. ОПИС ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ	14
10. ВЕГЕТАЦИЈСКЕ ОДЛИКЕ	15
11. ПРЕДЕОНЕ ОДЛИКЕ	16
11.1. Предоне одлике природног добра.....	16
11.2. Створене одлике.....	16
11.3. Анализа просторно-планске документације.....	17
II ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПОДРУЧЈА И ФАКТОРИ УГРОЖАВАЊА	20
III ДУГОРОЧНИ ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА.....	20
IV ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	21
1. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА.....	24

2. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ НА ОДРЖИВОМ КОРИШЋЕЊУ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ, РАЗВОЈУ И УРЕЂЕЊУ ПРОСТОРА.....	25
3. АКТИВНОСТИ НА ПРОМОЦИЈИ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА.....	25
4. СТУДИЈСКО-ИСТАЖИВАЧКА, ПРОГРАМСКА, ПЛАНСКА И ПРОЈЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНСКИХ АКТИВНОСТИ.....	25
5. САРАДЊА СА ЛОКАЛНИМ СТАНОВНИШТВОМ И ДРУГИМ КОРИСНИЦИМА ПРОСТОРА НА ЗАШТИЂЕНОМ ПОДРУЧЈУ.....	25
6. АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА СА ДИНАМИКОМ И СУБЈЕКТИМА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА УПРАВЉАЊА И НАЧИН ОЦЕНЕ УСПЕШНОСТИ ЊЕГОВЕ ПРИМЕНЕ.....	26
7. КОНЦЕПТ ЗАШТИТЕ.....	27
8. СМЕРНИЦЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ.....	27
9. АНАЛИЗА И ОЦЕНА УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉА.....	28
9.1. АНАЛИЗА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА.....	28
10. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	29
V РЕЖИМИ ЗАШТИТЕ.....	29
VI ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ ОЧУВАЊА ПОВОЉНОГ СТАЊА ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА.....	30
VII МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЂЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ ЗАШТИЂЕНОГ ПОДРУЧЈА.....	31
VIII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И МАТРИЈАЛНЕ ПРЕДПОСТАВКЕ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА УПРАВЉАЊА ЗАШТИЂЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ.....	34
IX КАДРОВСКА И ТЕХНИЧКА ОПРЕМЉЕНОСТ УПРАВЉАЧА.....	35

УВОД

Зимовалиште малог вранца на Сави у Београду проглашено је заштићеним подручјем као заштићено станиште „Зимовалиште малог вранца” и сврстано је у III (трећу) категорију као заштићено подручје локалног значаја.

Станиште „Зимовалиште малог вранца” проглашено је заштићеним подручјем као једино зимовалиште малог вранца у Београду ради очувања природних услова и погодности локалитета на којима се настањује бројна популација малог вранца и које станиште сврстава у приоритете заштите природних вредности на подручју Европе, као и ради обезбеђења трајне забране узнемиравања и угрожавања малог вранца као ретке и угрожене врсте птица.

Мали вранац *Microcarbo pygmaeus* (Pallas, 1773) је строго заштићена дивља врста у Србији на основу Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр: 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016), што искључује било какав облик коришћења ове врсте и подразумева трајну забрану њеног убијања и узнемиравања. У односу на Конвенцију о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска Конвенција), мали вранац, такође, представља строго заштићену дивљу врсту и налази се у Анексу II ове Конвенције. Мали вранац се налази на Анексу I Директиве о птицама (Директива о очувању дивљих птица/ Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds). Свака европска земља у којој су присутне популације малог вранца има обавезу дефинисања заштићених подручја у циљу заштите ове врсте, односно подручја еколошке мреже Natura 2000. Локалитети I и III који су заштићени се налазе у обухвату потенцијалног Подручја посебне заштите (proposed Special Protection Area, pSPA) под називом „Ушће Саве у Дунав” и потенцијалног Подручја од значаја за заједницу (proposed Site of Community Importance, pSCI) под називом „Ушће Саве у Дунав и Панчевачки рит” еколошке мреже NATURA 2000, у складу са прописима Европске уније – Директивом о птицама (Директива о очувању дивљих птица/ Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds) и Директивом о стаништима (Директива о очувању природних станишта и дивљих биљних и животињских врста/ Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora). Исти локалитети се налазе у оквиру еколошки значајног подручја „Ушће Саве у Дунав” еколошке мреже Републике Србије, односно у обухвату међународно значајног подручја за птице (IBA/ Important Bird Areas) „Ушће Саве у Дунав”. Локалитет II се налази изван наведених подручја. Бројност јединки малог вранца које користе врбаке на обали Саве за презимљавање достигала је и 10% укупне европске популације ове врсте, док се према последњим подацима удео креће око 5%. Угроженост зимовалишта малог вранца у Београду је велика, с обзиром на то да се налази у самом средишту града. Најзначајнију претњу очувању зимујуће популације малог вранца у Београду представља потенцијално уништавање преосталих приобалних врбака који су кључни за опстанак ове врсте. Имајући у виду да се ради о врсти која има ограничено распрострањење, чија је бројност зимујуће популације опала за готово 50% од почетка мониторинга бројности малог вранца на зимовалишту, јасно је да се ради о изузетно значајном станишту за очување ове врсте. Вредновањем је закључено да заштићено подручје подржава удео од 5% до 10% европске популације малог вранца и да је од великог значаја за очување зимујуће популације малог вранца у Београду и Србији.

I ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ, КАО И ПРИРОДНИХ РЕСУРСА ЗАШТИЋЕНОГ СТАНИШТА „ЗИМОВАЛИШТЕ МАЛОГ ВРАНЦА“

1. ПОЛОЖАЈ

Заштићено станиште налази се на обалама Саве у Београду, у близини топлане и бродоградилшта у Новом Београду. Подручје се састоји од три физички одвојене целине (локалитета).

Локалитет I

Локалитет се налази на територији К.О. Нови Београд и то на деловима к.п. бр. 6801, 6628/2 и 5410/2.

Локалитет II

Локалитет се налази на територији К.О. Нови Београд, и то на деловима к.п. бр. 6628/2 и 5396.

Локалитет III

Локалитет се налази на територији К.О. Нови Београд, и то на деловима к.п. бр. 6628/2, 5422 и 6873. Сва три локалитета су подељена на II и III степен заштите.

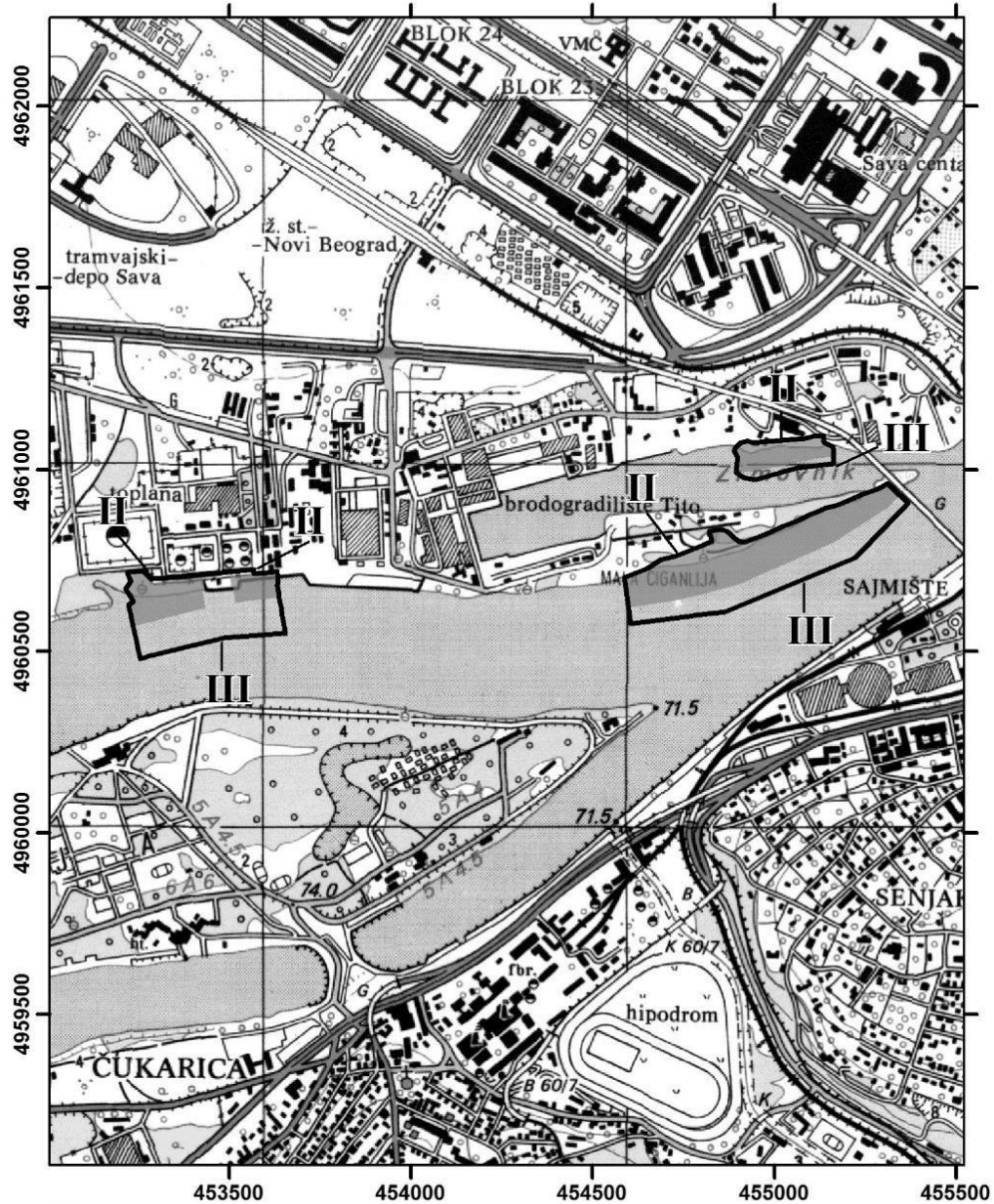
Надморска висина заштићеног станишта је 85 m. Укупна површина заштићеног добра износи 22 h 54 a 10 m².

Локалитети	Површина на а m ²	%
Локалитет I	12 38 69	54,95
Локалитет II	2 29 18	10,17
Локалитет III	7 86 23	34,88
Укупно	22 54 10	100

КАРТОГРАФСКИ ПРИЛОГ ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА СА РЕЖИМИМА

ЗАШТИЋЕНО СТАНИШТЕ " ЗИМОВАЛИШТЕ МАЛОГ ВРАНЦА "

1 : 20 000

Легенда

	Граница ЗС" Зимовалиште малог вранца "	Координате централне тачке (С)
II	Режим заштите II (другог) степена	Xc = 454429
III	Режим заштите III (трећег) степена	Yc = 4960732

Слика 1. преузето из Студије „Зимовалиште малог вранца“ Завода за заштиту природе Србије

2. БРОЈНОСТ ВРСТЕ

Средином 90-их година XX века по први пут је забележено зимовање малог вранца у Београду. Редовним праћењем у последњих неколико година је примећено да на релативно уском простору на Сави у Београду ова врста птица мочварица зимује у великом броју. Бројност птица које користе врбаке на обали Саве за презимљавање достиже и 10% укупне европске популације ове врсте. Имајући у виду да се ради о врсти која има ограничено распрострањење, јасно је да се ради о изузетно значајном подручју за очување ове врсте. Мали вранац је строго заштићена дивља врста на националном и међународном нивоу и сврстава се међу приоритетне врсте за заштиту на нивоу Европе. У односу на регулативу Европске Уније, мали вранац се налази на анексу I Директиве о птицама (Директива о очувању дивљих птица/ Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds), те због тога станишта ове врсте представљају потенцијална Natura 2000 подручја. Најзначајнија вредност самог станишта су врбаце у обалској зони Саве, који су се одржали у фрагментима услед ширења града, градских садржаја и уређења саме обале Саве или су секундарно настали на малим просторима где још увек нема значајнијих инфраструктурних интервенција.

3. ПОСТОЈЕЋИ АКТ О ЗАШТИТИ

Подручје нема постојећи акт о заштити.

4. ИСТОРИЈАТ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА

На основу прелиминарних истраживања и утврђивања најзначајнијих локација које обезбеђују повољно станиште у погледу еколошких захтева врсте, издвојене су површине од значаја и донето је Решење о претходној заштити „Станишта малог вранца (*Phalacrocorax rugosus*) на Сави у Београду”, број 02 - 3059/1 од 18.11.2008. („Службени гласник” РС, бр. 112/2008), које је било правоснажно годину дана од доношења. Подручје под претходном заштитом је било одређено следећим границама:

1. Локалитет „Врбак код Сајма” налазио се у оквиру парцеле бр. 22610 К.О. Савски венац. Обухватао је шуму беле врбе на десној обали реке Саве поред карго паркиралишта Београдског сајма. Подручје је било позиционирано на обалној страни и ограничено бетонираним насипом, а у води је обухватало појас од 50 m од последњих постојећих стабала беле врбе.
2. Локалитет „Доњи шпиз Аде” налазио се у оквиру парцеле 13864/2 К.О. Чукарица. Обухватао је приобални шумски појас беле врбе и тополе од узводног краја Аде, односно од ограде градилишта моста преко реке Саве, и протезао се узводно до првог рени бунара. Ка унутрашњости Аде граница је ишла насипом, а према матици реке граница је ишла линијом од 50 m удаљености од последњих приобалних стабала.
3. Локалитет „Мала Циганлија” налазила се у оквиру парцеле број 5412 К.О. Нови Београд. Обухватао је приобални појас стабала беле врбе на јужној обали Мале Циганлије. Био је ограничен земљаним путем, а у води је обухватао појас 50 m од последњих приобалних стабала беле врбе.

5. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Мали вранац припада породици вранаца или корморана (*Phalacrocoracidae*), која укупно има око 40 врста. Вранци су птице везане за водена станишта и широко су распорстрављени на свим континентима. Настајују, како морске, тако и копнене биotope. Хране се, углавном, рибом и веома добро су прилагођени рођењу и пливању. У Србији живе две врсте вранаца: велики вранац *Phalacrocorax carbo* (L.) и мали вранац *Micropodiceps carbo rugosus*. Велики вранац је птица величине 70-120 cm, црне боје перја. Мали вранац је птица средње величине (50 cm), претежно је црне боје са

браон тоновима на врату и глави. Вранци су колонијалне птице и гнезде се у групама од неколико десетина, па до неколико стотина парова. Колоније се, углавном, налазе у барским подручјима на ниским врбама и у трсци. Углавном се ради о мешовитим колонијама у којима се, поред вранаца, гнезде и различите врсте чапљи. Није изразита селица тако да се током зиме задржава у Србији, с тим што се окупља у јата и задржава се уз веће реке и водене површине.

Слика 2. Близина станишта малих вранаца

6. СТАЊЕ ПОПУЛАЦИЈА У ЕВРОПИ И У СРБИЈИ

Процењује се да се у Европи данас гнезди 37.600-50.400 парова (Birdlife, 2015) малог вранца. Његово распрострањење релативно је ограничено и присутан је у југоисточној Европи и западним деловима Азије (Мала Азија, Блиски Исток). Најзначајнија гнездилишта налазе се уз обале Црног и Каспијског мора, у делти Дунава и, такође, на Скадарском језеру у Црној Гори.

Puzović i sar. (2003) су проценили да се у Србији гнезди око 500 парова малог вранца. Након 2003. године, број гнездећих парова је знатно већи и вероватно се креће око 1000 парова с обзиром да је у последњих неколико година дошло до значајнијег пораста бројности у неким колонијама (Нам, 2007; Gergelj i sar. 2007). Последње процене у Србији показују да је бројност у Србији 900-1600 гнездећих парова (Puzović i sar. 2015). У Србији се мали вранац гнезди искључиво у Војводини, и то на Обедској бари, Царској бари, Лабудовом окну, Бечејском рибњаку, Малој Врбици код Кладова (Puzović i sar. 2009), а у мањем броју и у Баранди, на рибњаку код Сутјеске и у близини Сремске Митровице (Puzović i sar. 2006) (Слика 4). У XIX веку, мали вранац је био знатно распрострањенији и бројнији на подручју југоисточне Европе (Voskamp et al. 2005). Према неким подацима (Cowless, 1981), у средњем веку је мали вранац био распрострањен чак и у западној Европи, па и на Британским острвима. У Србији се мали вранац крајем XIX и почетком XX века гнездио готово на свим већим рекама, језерима и барама (Матвејев, 1950). Интересантно је да се тада гнездио и у централним деловима Србије, у Поморављу.

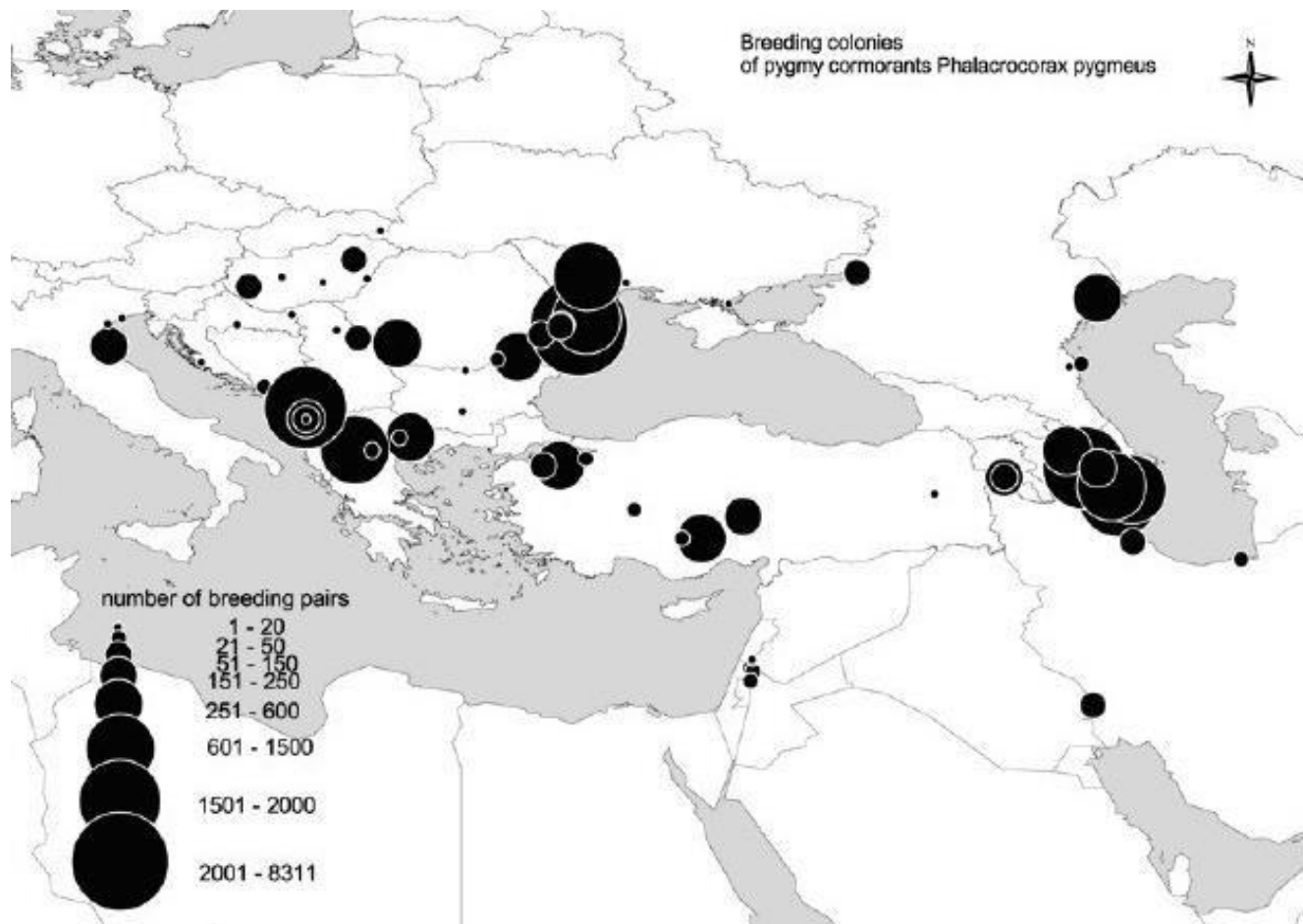
Ситуација је нагло погоршана од средине XX века, када долази до великих интервенција и регулационих захвата на рекама, исушивања и мелиорације влажних подручја широм Европе. Због уништавања природних станишта долази до наглог смањена бројности популација малог вранца, па и до престанка гнезђења на територији Србије. Обедска бара је била једно од најзначајнијих гнездилишта ове врсте. Максимална забележена бројност износила је око 800 парова, али је већ после 1960. године мали вранац престао да се гнезди на овом подручју, да би поново започео гнезђење тек 2004. године (Puzović i sar. 2006). Постепени опоравак популација на европском нивоу почиње у 80-им годинама прошлог века, када долази и до благе експанзије на север, према централним деловима Европе (Voskamp et al. 2005). Гнездеће популације у Србији почињу да се опорављају 80-их година прошлог века, када се поново активирала колонија у Дубовачком рити (Нам, 2007). Приметно опорављање локалних гнездећих популација почиње почетком XXI века, када се појављују и на новим гнездилишним локацијама као што су Баранда код Опова и рибњак код Сутјеске у Банату (Puzović i sar. 2006). Последње процене у Србији показују да је бројност у Србији 900-1600 гнездећих парова (Puzović i sar. 2015). Разлози овог опоравка нису јасно утврђени, али се претпоставља да је то последица деловања више фактора, и то (Voskamp et al, 2005): 1. боље заштите саме врсте и њених станишта; 2. веће доступности хране услед еутрофикације језера и бара и експанзије различитих облика аквакултура; 3. повећаног броја вештачких водених површина насталих копањем речних седимената и градњом резервоара за потребе водоснабдевања и производње енергије; 4. смањења хемијске загађености вода, која је повезана са редукцијом тешке индустрије у источној и централној Европи.

Слика 3. Врбак у Бежанијском зимовнику

7. СТАТУС ЗАШТИТЕ МАЛОГ ВРАНЦА У СРБИЈИ И У ЕВРОПИ

Мали вранац је строго заштићена дивља врста у Србији на основу Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС”, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016), што искључује било какав облик коришћења ове врсте и подразумева трајну забрану њеног убијања и узнемиравања. У односу на Конвенцију о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска Конвенција), мали вранац, такође, представља строго заштићену врсту и налази се у Анексу II ове Конвенције. Мали вранац се налази на Анексу I Директиве о птицама (ЕЕС 79/409). Свака европска земља у којој су присутне популације малог вранца има обавезу дефинисања заштићених подручја у циљу заштите ове врсте, односно подручја еколошке мреже Natura 2000, даном приступања државе Заједници ЕУ.

Слика 4: Глобална дистрибуција малог вранца и преглед најзначајнијих гнездилишних колонија (Преузето из Voskamp et al, 2005)

7.1. СТАЊЕ ЗИМУЈУЋИХ ПОПУЛАЦИЈА НА САВИ У БЕОГРАДУ

Преглед бројности малог вранца на ноћењу на Сави код Аде Циганлије у периоду 2007- 2010. Подаци се односе на максималну забележену бројност за дати месец. Подаци су преузети из извештаја Лиге за орнитолошку акцију Србије.

	Октобар	Новембар	Децембар	Јануар	Фебруар	Март
2007/2008	400	4900	6700	1100	4000	300
2008/2009	1300	3000	5000	1900	1200	1900
2009/2010	1400	5300	6300	2500	2500	2500
Просек	1033,33	4400	6000	1833,33	2566,66	1566,66

Преглед бројности малог вранца на ноћењу на Сави код Аде Циганлије за период 2010- 2015. Подаци Лиге за орнитолошку акцију Србије

Датум	Бројност
30.11.2010.	5488
16.12.2011.	6504
21.12.2012.	1265
17.12.2013.	2167
10.12.2014.	5000
09.12.2015.	3800

Из резултата мониторинга види се да мали вранци највећу бројност достижу у новембру и децембру. Највећа бројност забележена је у децембру 2007. године када је евидентирано 6728 јединки. Прерачунавањем у односу на укупну европску популацију малог вранца, можемо закључити да на веома малом подручју у Београду зимује више од 10% свих европских јединки ове врсте. Посебно је значајно да број малих вранаца није драстично опао након почетка изградње моста и да су, за сада, успели да се прилагоде повећаном узнемиравању. Такође, посебно треба узети у обзир неповољне екстремне услове средине током јануара и фебруара 2012. године, када се у децембру 2012. бележи значајан пад бројности.

У 2007. години птице су ноћиле у врбаку на доњем шпицу Аде Циганлије. Након уништења врбака за потребе изградње моста, птице су се преселиле у врбак на десној обали Саве, у близини Сајма, низводно од ушћа Топчидерске реке. Након примедбе на заштиту станишта на локацији код Сајма од стране ЈП „Београдводе”, уз аргументацију да је врбак израстао на подручју обалоутврде која је зарасла услед непостајања финансијских средстава за њено одржавање, а да је праћењем утврђено да локација није једино и најзначајније ноћилиште малих вранаца, током 2016. године локација код Сајма је искључена из заштите, у односу на првобитно планирану за заштиту 2013. године. Такође, при већој бројности птица, или услед узнемиравања на осталим локацијама, мали вранци ноће и у уском појасу врба на левој обали Саве код београдског бродоградилшта (локалитет I), као и иза локалитета I у рукавцу (локалитет II). Током 2010. и 2011. и све до данас примећено је ноћење малих вранаца у врбацама на локалитету III у кругу београдске топлане.

Мерење бројности вранаца у претходном периоду је драгоцен податак који ће управљачу у будућности бити од великог значаја за даља праћења бројности, као и начин одређивања начина управљања.

Слика 4. Врбаци у којима зимују мали вранци

8. ГЕОЛОШКА ГРАЂА ТЕРЕНА

Заштићено природно добро према важећој палеографској подели припада шумадијској области, а у оквиру ње београдском басену. Палеографске промене шумадијске области одвијале су се под утицајем кимерицске, аустријске и динарске тектогенезе у току доње креде и медитеранске, субмерцинске и ларамидске тектогенезе у току горње креде. Последице ових активности огледају се променама у распореду копнених морских средина као и у батиметријским односима унутар једне морске средине. За заштићено природно добро у току кредне периоде, значајно је постојање морске средине у току барема и апта када се стварају спрудни ургонски кречњаци након чега наступа период копнене фазе. Покретима штајерске фазе у току бадена долази доингресије из Панонског басена којом су захваћени северни делови Шумадијске области којој припада територија Београда. Марински седименти бадена таложу сепрекостарих мезозојских седимената. Назаштићеном природном добру то су органогени спрудни кречњаци који формирају

ташмајданско- калемегдански спруд. Морска средина егзистира и у току сармата, када долази до постепеног ослађивања односно формирања маринско-бракичних басена. Након сармата долази до знатног оплићавања и појаве низа острва да би крајем плиоцена у широј околини Београда наступила језерска фаза и коначно крајем плеистоцена копнена фаза у којој доминирају флувијални процеси.

9. ОПИС ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

Рањивост хидрогеолошке средине

Рањивост хидрогеолошке средине представља скуп битних хидрогеолошких карактеристика које одређују могућност слободног загађења услед човекових активности, и истовремено су ограничавајући фактор у намени површина.

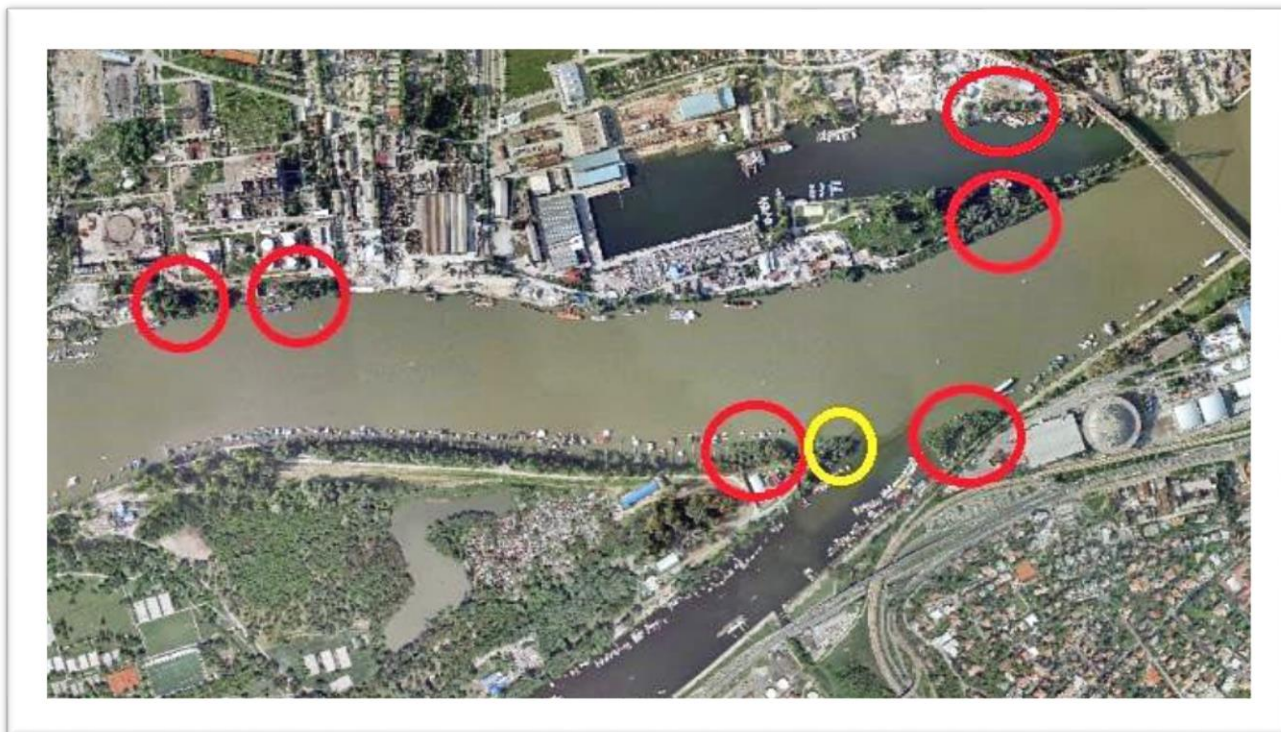
Рањивост хидрогеолошке средине зависи од:

- времена проводности инфилтриране воде и загађивача;
- релативне количине загађивача која може да обогати подземне воде;
- капацитета самопречишћавања геолошке средине кроз коју филтрира вода са загађивачем.

Рањивост хидрогеолошке средине се исказује описно као екстремна/изузетна (Е), висока (В), умерена (У) или ниска (Н), а до ове поделе дошло се на основу хидрогеолошких услова средине, односно параметара водоносности.

За ширу територију природног добра, с обзиром на изузетну откривеност седимената и развијену порозност, треба урадити карту рањивости хидрогеолошке средине, како би могло да се управља јединствено на нивоу интегралног система, али и планира намена површина у складу са могућностима хидрогеолошке средине.

На основу доступних података и спроведене анализе, као прелиминарно зонирање у смислу заштите хидрогеолошке средине издвојени су као: – изузетно рањиви - остаци фосилних токова, изданска ока – високо рањиви - лесовидни барски седименти, наслаге речне терасе – ниске рањивости - седименти фације мртваја, делувијум и пролувијум.

Слика 5. Положај актуелних и некадашњих хоћилишта малих вранаца на Сави (жуто: шпиц Аде Циганлије који је иницијално изграђеном мосту на Ади, црвено: актуелна ноћилишта)

10. ВЕГЕТАЦИЈСКЕ ОДЛИКЕ

По свом биљногеографском положају Београд се налази на граници два фитогеографска региона:

1. Понтско-јужносибирског (на северу у Војводини) и
2. Средњеевропског региона (Балкански подрегион, Мезијска провинција), у брдском подручју јужно од Саве и Дунава (Јовановић, 1994).

С обзиром на величину, географски положај, климатске, геолошке, хидролошке, педолошке и историјске одлике, а нарочито с обзиром на динамику и неуједначеност урбанизације, подручје града Београда обилује различитим категоријама станишта. Пре свега, уочљива је доминација антропогено насталих станишта (тзв. рудерална станишта), док је врло мали број станишта која представљају остатке првобитних (примарних) заједница шума, влажних ливада, мочвара и сл. Такав случај је и са предметним подручјем које насељава мали вранац. Ради се о три раздвојене локације где осим рудералних станишта има и остатака очуваних шумских заједница:

- I. појас на левој обали Саве – бродоградиле
- II. рукавац иза бродоградиле
- III. врбаци код новобеоградске топлане.

За разлику од шпица Аде, где се на малом простору налази неколико фрагмената различитих шума, на уском делу обале на левој страни реке Саве, констатоване су шуме беле врбе са спорадично „залуталим“ примерцима беле и црне тополе. На трећој локацији код новобеоградске топлане, у два раздвојена шумска фрагмента, где бројношћу и величином доминирају стабла тополе, значајно учешће у нижим спратовима, поред беле врбе, заузимају инвазивна врста багремац (*Amorpha fruticosa*), пајасен (*Asper pedunculata*) и пенсилвански јасен (*Fraxinus pennsylvanica*). Како су две локације биле (и још увек су) изложене снажном и дуготрајном антропогеном деловању (бродоградиле, зимовник за чамце, туризам и угоститељство, спорт), флора овог мини комплекса је под директним

и индиректним утицајем, те је претрпела промене. За разлику од вегетације у којој је, услед негативних фактора, дошло до смањења диверзитета и површина првобитних биљних заједница (шумских и ливадских), биљни фонд овог подручја се повећао. Оно што је негативна последица јесте губитак многих аутохтоних и, у флори Србије ретких, врста биљака на рачун повећања бројности алохтоних представника. Фрагменти шума *PopuletoSalicetum* на трећој локацији остали су поштеђени од даље антропогенезације, захваљујући неприступачном положају (топлана са једне стране и река Сава са друге).

11. ПРЕДЕОНЕ ОДЛИКЕ

11.1. Предеоне одлике природног добра

Заштићено подручје се налази на обалама Саве у високо урбанизованом окружењу. Ради се о равничарском простору смештеном у алувиону реке. Ниско побрђе које почиње да се издиже на десној обали Саве према Сењаку и Топчидеру практично нема значајнији предеони значај за саме заштићене локације које се налазе непосредно уз речно корито. Мост преко Саве на Ади Циганлији већ доминира овим простором. Пилон моста у потпуности мења изглед овог простора. Оно што је неопходно истаћи је да станишта малог вранца на левој обали Саве, иако измењена, представљају једине преостале врбаке уз обалу Саве између Аде Циганлије и Великог ратног острва. Изградњом насипа и обалоутврда потпуно је измењен изглед приобалног дела и уништени су сви облици природне вегетације. Још једна од карактеристика овог простора је и велики број привремених пловних објеката (сплавова) који, практично, представљају баријеру између обале и реке. Изузетак је станиште на левој обали Саве где не постоји ниједан пловни објекат. Ово заштићено подручје, иако мале површине, има значаја за цео предео с обзиром да представља једине преостале облике приобалне вегетације на простору између Аде Циганлије и Великог ратног острва.

11.2. Створене одлике

Заштићено подручје и простор око њега је у потпуности измењено човековим деловањем, тако да не постоје исходни облици природних станишта. Обале Саве у Београду су у потпуности утврђене тако да не постоје плавна подручја. Изузетно, као што је случај на локацији код београдског сајма, могу да се јаве мањи речни наноси унутар речног корита на којима се формира вегетација карактеристична за плавна подручја (врбе, тополе). Рељеф и изглед обала и речних острва је, такође, значајно измењен човековим интервенцијама. Повезивањем Аде Циганлије са Чукарицом и формирањем Савског језера, односно Чукаричког рукавца, у великој мери је измењен овај простор. Такође, на левој обали Саве, вештачки је формирана марина, односно зимовник за чамце, на тај начин што је некадашња речна ада Мала Циганлија спојена са Новим Београдом.

Простор у залеђу заштићеног подручја је знатно измењен и урбанизован. Уз станиште малог вранца на левој обали се налази индустријска зона (бродоградилиште). Таква инфраструктура донекле доприноси и очувању ових станишта, јер су она на неки начин изолована и отежан је и ограничен приступ људи. Непосредно уз једну од локација зимовалишта малог вранца (локација I) налази се стамбено насеље са површином од око 5 ha. Тренутно најзначајнију измену на овом простору представља изградња моста преко Саве. За потребе изградње моста уништено је једно од станишта на коме су мали вранци ноћили. На највећем делу обала Саве у Београду потпуно одсутвује приобална вегетација, на низводном шпицу Аде. Као изузетно велики инфраструктурни објекат, мост је знатно изменио изглед предела. На самим локалитетима - врбацама нема израженијих облика коришћења ресурса и простора. Врбаца се налазе у релативно уском, плавном појасу уз реку, који није погодан за трајно насељавање или коришћење. Дрвеће у врбацама је, углавном, младо, тако да нема значајнију вредност са аспекта експлоатације. Лов није дозвољен на читавом градском подручју, па тако ни у зони врбака и на простору око њих. Простор око врбака није атрактиван за спортски риболов, поготово не у зимским месецима, када су присутни мали вранци.

Слика 6. Станиште зимовалишта малог вранца код топлане (Локалитет III), фото: М. Радаковић

11.3. Анализа просторно-планске документације

Природно подручје заштићено станиште (ЗС) под називом „Зимовалиште малог вранца” налази се у границама Просторног плана Републике Србије 2010-2014-2020. („Службени гласник РС”, бр. 88/2010), Регионалног просторног плана Административног подручја Београда („Службени лист Града Београда”, бр. 10/2004 и 38/2011), Генералног урбанистичког плана Београда („Службени лист града Београда”, бр. 11/2016, даље: ГУП Београда), Плана генералне регулације грађевинског подручја седишта јединице локалне самоуправе – град Београд, целине I-XIX („Службени лист града Београда”, бр. 20/2016, 97/2016, 69/2017, 97/2017, 72/2021 и 27/2022, даље: ППР Београда) и Плана генералне регулације зелених површина Београда („Службени лист града Београда”, бр. 11/2016). ЗС „Зимовалиште малог вранца” налази се и у обухвату Генералног урбанистичког плана Београда 2041, који је у фази израде. За потребе ове студије, анализирани су ГУП Београда и ППР Београда. Београдско приобаље у просторном смислу представља специфичан, претежно линеаран систем у матрици града, који повезује централну, средњу и периферну зону Београда, и у оквиру којег су заступљене готово све активности и садржаји присутни на територији ГУП Београда. Београдско приобаље је подељено на секторе, међу којима су и лева и десна обала Саве. ЗС „Зимовалиште малог вранца” је у границама савског сектора. У контексту остваривања стратешких опредељења развоја београдског приобаља, основни циљеви су:

- афирмација јединствене географске позиције Београда

- дефинисање елемената простора који афирмишу јединствен простор приобаља
- дефинисање мера за очување, заштиту и унапређење природних вредности екосистема и амбијената
- унапређење постојеће и успостављање правила формирања нове урбане матрице и морфологије простора приобаља
- унапређење просторно-функционалних веза са широм зоном.

Основни принципи интервенција, чија је конкретна примена опредељена постојећим условима локације-површином, позицијом у простору, природним карактеристикама, стањем физичких структура, ограничењима и слично, су:

- изградња нове физичке структуре
- реконструкција постојећих целина и објеката
- партерно уређење са интервенцијама на зеленим површинама
- минималне дозвољене интервенције (строги режим заштите).

Сагласно ГУП Београда и ППР Београда, делови београдског приобаља на левој обали Саве, у зони новобеоградског бродоградилшта, предвиђени су за трансформацију и уређење.

Простор бродоградилшта у савском приобаљу је предвиђен за промену у еколошки и социјално прихватљивије намене, примерене позицији у градском ткиву. Нова намена новобеоградског бродоградилшта треба да се дефинише након усклађивања постојећих намена са посебним прописима. Овај услов је последица тога што се већи део локације налази у ужој зони санитарне заштите водоизворишта, односно припада подручју за које је неопходна детаљна анализа постојећих намена и објеката на ужој зони заштите водоизворишта.

За зону бродоградилшта, у оквиру које су локације I и II ЗС „Зимовалиште малог вранца”, у току даље планске реализације треба да се утврде могуће локације за развој спортско-рекреативних садржаја.

На основу одговарајуће урбанистичке документације, услова и сагласности надлежних институција, урађених и верификованих анализа утицаја на животну средину, у зони водоизворишта размотриће се могућности развоја спортова на води (веслање, кајак, кану, једрење на дасци и сл.).

Функција заштите од вода и заштита вода, садржана у примени мера одбране и изградњи хидротехничких грађевина, односно објеката за коришћење вода и заштиту вода, приоритетна у зони приобаља, даје и приоритетан значај наставку и завршетку уређивања непосредног приобалног појаса. У том циљу, према ГУП-у Београда планира се завршетак комплетне реконструкције обала Саве и Дунава по принципима урбане регулације, комбинацијом обалоутврда и кејова на више нивоа, ради остваривања континуалног контакта корисника (првенствено пешака и бициклиста) са водом. Једна од релација је и обалом Саве од ушћа у Дунав узводно до краја блока 45. На тој релацији су локалитети I, II и III ЗС „Зимовалиште малог вранца”. ГУП-ом Београда је предвиђено и побољшање постојећих и изградња нових површина за кретање пешака. Развој овог вида саобраћаја на подручју Београда има посебан значај у подручју београдског приобаља. Поред спајања постојећих пешачких стаза уз реке, планира се изградња нових стаза, које би истовремено представљале и отворене пешачке продоре и комуникације између речних обала и улица у залеђу. Принцип развоја управних пешачких продора и комуникација, уз поштовање свих осталих условљености, треба значајно да допринесе развоју простора уз реке са аспекта различитих активности и пратећих садржаја.

ППР-ом Београда је предвиђено да се успостављањем алтернативне везе са шетнобициклистичком стазом кроз блок у залеђу бродоградилшта омогући континуитет јавног коришћења леве обала Саве, од атлетског комплекса у Блоку 71 до Радечког у Земуну. Локалитети I, II и III ЗС „Зимовалиште малог вранца” се налазе у простору предвиђеном за изградњу приобалних пешачких и бициклистичких стаза на левој обали Саве.

Зелене површине Београда препознате су у ГУП-у Београда као добро од општег интереса, климатска и еколошка инфраструктура града, које као такве треба у потпуности сачувати и унапредити у целовит систем.

Добробит и општи интерес зелених површина огледа се у њиховој мултифункционалној улози. Планско решење обезбеђује адекватну равномерну заступљеност, целовитост и непрекидност различитих типова зелених површина, као и достизање вишег стандарда за подручје Београда. Планирани систем зелених површина испуњава захтеве унапређења животне средине, равномерног распореда зелених површина које обезбеђују одмор и рекреацију становника, заштиту природних вредности и унапређење визуелних вредности града. Према ППР-у Београда, језгро система зелених површина Београда (којем припада и савско приобаље) представља његов *Genius loci* (дух места). Имајући ово у виду, основни циљ планирања зелених површина је: сачувати постојеће зелене површине у садашњим границама и унапредити их са циљем постизања њихове мултифункционалности, као и функционисања целокупног система.

Систем зеленила Београда подељен је на посебне типове зеленила. С обзиром на свој географски положај, ЗС „Зимовалиште малог вранца” припада зеленим површинама у приобаљу, као типу зеленила унутар јединственог система зеленила Београда. Зелене површине у приобаљу јесу уређене зелене површине непосредно уз регулацију Саве и Дунава, у ширини до 50 m рачунајући од унутрашње ножице, намењене јавном коришћењу у функцији рекреације становништва и очувања биодиверзитета града. Развој и унапређење зелених површина интегрисаних у приобаљу представљају један од примарних циљева при формирању заштитног зеленог прстена у рубној зони града и његовом повезивању са зеленим површинама уже територије града. ГУП-ом Београда је наглашено да, у предеоно еколошком контексту, београдско приобаље представља важан елемент у процесу планирања, очувања биодиверзитета територије и ширег подручја акваторије, побољшања услова животне средине и очувања слике града и целокупног предела. ГУП-ом Београда је планирано задржавање постојећих зелених површина у приобаљу Саве и обезбеђење услова очувања, уређења и унапређења континуалног појаса зеленила дуж новобеоградске обале.

Према ППР-у Београда, приликом реконструкције зелених површина у београдском приобаљу обавезно је:

- сачувати зелену површину у постојећим границама;
- уклонити привремене објекте;
- обезбедити минимално 60% површине под вегетацијом (озелењено) у директном контакту са тлом (без подземних објеката и/или подземних етажа), док осталих максимално 40% може бити под стазама (пешачким и бицикличким), платоима, дечијим игралиштима и отвореним теренима;
- простор примарно прилагодити одмору, игри и рекреацији становника (јавно коришћење);
- задржати и подмладити постојећу вегетацију;
- користити аутохтоне врсте прилагодљиве на климатске и педолошке услове;
- користити репрезентативне и школоване саднице високе дрвенасте вегетације (листопадна и четинарска), лисно декоративне и цветне форме листопадног и зимзеленог жбуња и сезонско цвеће.

Специфичан аспект уређења и коришћења акваторије Саве и Дунава регулисан је кроз План постављања пловила на делу обале и водног простора на територији Београда-прва фаза (даље План пловила), којим су дефинисане зоне и места унутар зона на којима се може поставити пловило, изглед, врста и намена пловила, као и правила постављања у складу са условима надлежних институција. Планом пловила, обухваћено је централно подручје Београда - акваторија између планираног моста Земун - Борча, планираног моста на траси Спољне магистралне тангенте (Ада Хуја) и Остружничког моста на Сави. Према ППР-у Београда, постојеће зоне највеће концентрације рекреативних сплавова на Ади Циганлији и Ади Међици треба плански дефинисати и уредити тако да се обезбеди квалитетан јавни приступ обалама, сплавови концентришу у групације и дефинишу услови за њихово постављање, обликовање, величину и комуналну опремљеност, с обзиром на то да се ради о ужој зони заштите водоизворишта Београда.

II ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПОДРУЧЈА И ФАКТОРИ УГРОЖАВАЊА

Положај заштићеног станишта је такав да је оно у великој мери изложено разним угрожавајућим утицајима на животну средину. Градска средина подразумева значајна оптерећења ваздуха, воде и тла загађујућим материјама. Осим хемијским загађењима, заштићене локације су у великој мери изложене и физичком загађењу (чврсти отпад), буци и светлосном загађењу. Непосредно уз бродоградилште је Топлана „Нови Београд” која је у ПГР-у Београда означена као локација са великим еколошким ризиком, која такође припада подручју за које је неопходна детаљна анализа постојећих намена и објеката у ужој зони заштите водоизворишта. Према процени ризика од хемијског удеса на подручју Плана, топлана „Нови Београд” може имати средњи утицај на животну средину, уз велики ризик од хемијског удеса. Локалитет III ЗС „Зимовалиште малог вранца” је у приобалном зеленилу поред ове градске топлане. Основни параметар стања животне средине у оквиру овог заштићеног подручја је стање и бројност зимујуће популације малог вранца. Имајући у виду да се ради о заштићеном станишту које се успоставља ради заштите једне конкретне врсте, остале природне вредности нису приоритетне. Такође, с обзиром да се ради о знатно измењеном простору, остале природне вредности нису изражене. Тренутно стање популација малог вранца је задовољавајуће и, поред бројних угрожавајућих фактора, није дошло до значајнијег пада бројности. Ипак, с обзиром на простор на коме се ове популације налазе постоји велики ризик да дође до значајнијег погоршања стања популација ове врсте, па је из тог разлога неопходно креирати одговарајућу заштиту овог простора.

Даљом заштитом може се побољшати и стање осталих природних вредности, и то, пре свега, приобалне вегетације која је скоро у потпуности елиминисана из овог дела Београда. Као основни угрожавајући фактори у заштићеном станишту и око њега посебно се издвајају следећи:

- уништавање станишта/приобалне вегетације кроз инфраструктурни развој;
- уништавања станишта путем чишћења приобалних делова у циљу одржавања приобаља и пловних путева;
- уништавање станишта кроз илегалне и непланске активности (сечење и крчење вегетације);
- повећање узнемиравања птица кроз присуство човека (пловни објекти, рекреативне стазе, пловидба у непосредној близини врбака);
- повећање узнемиравања птица услед изградње околног простора (путеви, мост, речни саобраћај);
- намерно узнемиравање и плашење птица од стране корисника пловних објеката;
- мостови преко Саве као механичка препрека приликом дневних и сезонских миграција птица.

III ДУГОРОЧНИ ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

Основни дугорочни циљ односи се на очување станишта малог вранца на свим локацијама на којима је примећено и утврђено његово зимовање и ноћење, мониторингу бројности јединки, као и заштиту, очување, унапређење и одрживи развој, односно коришћење заштићеног станишта „Зимовалиште малог вранца“ као Споменика природе - трајног добра Београда.

Циљ заштите зимовалишта је очување станишта и омогућавање едукације и научног истраживања, као и очувања створене биолошке разноврсности предметног станишта. У том смислу, дугорочни циљеви односе се и на проширење садржаја у смислу побољшања квалитета врбака у сврху повећања бројности врсте у природном добру. Одрживо коришћење дугорочно је везано за функције предметног станишта, чији је значај истакнут и препозат још 2013. године када је први пут израђена Студија заштите, а касније и утврђене Одлуком о проглашењу заштићеног станишта 2022. године, а пре свега се односи на еколошку функцију (посебно заштиту станишта и врсте), затим едукативну

(коришћење) и научноистраживачку.

У оквиру концизно претпостављеног одрживог коришћења садашњи ограничен обим проширио би се, уз прописане услове, на могућност коришћења свих заинтересованих субјеката, пре свега у едукативном смислу свих нивоа школовања и усмерања којима је ово актуелна проблематика. У односу на биолошки функцију дугорочно ће се обезбедити коришћење свих слојева друштва, и не само становништва Београда. У том смислу, станиште малог вранца ће бити изузетан промотивни објекат, укључен у туристичку понуду Београда, инкорпорирану у линију Ада Циганлија-станите малог вранца-Кошутњак.

IV ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

План управљања заштићеним подручјем доноси управљач за период од 10 година. На План управљања сагласност даје Секретаријат за заштиту животне средине града Београда по претходно прибављеном мишљењу Завода за заштиту природе Србије. План управљања се разрађује и спроводи кроз Годишње програме управљања заштићеним подручјем на које, такође, сагласност даје Секретаријат за заштиту животне средине града Београда. Програмом управљања, из Плана управљања за 10 година, одређују се мере и активности заштите, одржавања, унапређења и коришћења заштићеног подручја, са обимом и динамиком њихове реализације и износом потребних финансијских средстава.

ЦИЉ 1	Праћење стања и унапређење природних и створених вредности
МЕРЕ	Очување станишта
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Редован и перманентни мониторинг врсте и бројности врсте • Присуство чуварске службе • Редовно обавештавање секретаријата и надлежне инспекције
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 2	Праћење стања и унапређење природних и створених вредности
МЕРЕ	Израда планске и инвестиционо техничке документације
АКТИВНОСТИ	Техничка израда свих докумената: <ul style="list-style-type: none"> • Плана управљања • Годишњег програма управљања • Кварталних извештаја • Годишњих извештаја • Ситуација
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 3	Праћење стања и унапређење природних и створених вредности
МЕРЕ	Израда базе података (ГИС) и геодетске основе
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • На основу урађене геодетске основе планира се израда базе података (ГИС) у функцији управљања, мониторинга и коришћења
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 4	Коришћење заштићеног подручја
МЕРЕ	Извођење образовних програма и пројеката
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Обављање практичне наставе за студенате и ученика чије струке могу да користе основне вредности станишта у едукативном смислу • Организовање образовних посета основних, средњих и стручних школа • Организовање иностраних стручних посета
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 5	Активности и мере заштите, одржавања, праћења стања и унапређење природних и створених вредности
МЕРЕ	<ul style="list-style-type: none"> • Мониторинг бројности врсте мали вранац
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Мониторинг бројности врсте на станишту • Врши се у зимском периоду (новембар, децембар)
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 6	Активности и мере заштите, одржавања, праћења стања и унапређење природних и створених вредности
МЕРЕ	<ul style="list-style-type: none"> • Редовно извођење биолошко-техничких мера заштите и неге • Уклањање примерака који не задовољавају здравствене, естетске и функционалне критеријуме

АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • сеча, • крчење, • орезивање, • садња
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 7	Активности и мере одржавања, праћења стања и унапређења
МЕРЕ	Набавка, одржавање и обнављање радних машина и алата и набавка потрошног материјала, набавка пловног возила за обилазак заштићеног станишта
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Набавка нове механизације • одржавање механизације • Набавка резервних делова • Набавка потрошног материјала • Набавка пловног возила
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 8	Унапређење природних и створених вредности
МЕРЕ	Планирање и изградња нових стаза у мери која не угрожава основне вредности станишта и његове функције
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Израда нових стаза на основу урађеног пројекта и добијеног Мишљења ЗЗП Србије
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 9	Чување основних вредности станишта од свих облика угрожавања
МЕРЕ	Чување и праћење прописаних режима заштите и развоја „Зимовалишта малог вранца“ вршиће се у оквиру организоване чуварске службе, а на основу Правилника о унутрашњем реду и раду чуварске службе, дефинисаног Законом о заштити природе као обавезе Управљача
АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Анализа стања и активности чуварске службе • Пружање информација посетиоцима • Обезбеђивање сигурности посетилаца током боравка у заштићеном подручју
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

ЦИЉ 10	Унапређење природних и створених вредности и коришћење заштићеног подручја
МЕРЕ	Стварање услова за коришћење станишта у туристичке сврхе

АКТИВНОСТИ	<ul style="list-style-type: none"> • Разни облици сарадње и партнерства са корисницима заштићеног подручја
ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ	2023-2033

1. Приоритетни задаци научноистраживачког и образовног рада

Циљ заштите станишта малог вранца је очување популације ове врсте на предметним локацијама. Такође, едукација студената природњачких наука и комплементарних струка и различитих образовних нивоа и узраста и научног истраживања, као и очување и унапређење фонда присутне биолошке разноврсности. Зимовалиште малих вранаца је значајано и са аспекта мониторинга, ове врсте птица у Београду, а и шире у нашој земљи. Осим тога, специфичан је биоиндикатор градске средине и вредна површина намењена едукацији и научноистраживачком раду. Научноистраживачки и образовни рад су основне делатности управљача на подручју зимовалишта, који ће у будућем периоду спроводити следеће активности:

- детаљнијем сагледавању природних вредности комплекса, усклађености и међуусловљености елемената који га сачињавају, као и мерама за њихово унапређење.

Сажете карактеристике станишта, препознате као вредности и са аспекта научноистраживачког рада су:

- Аутентичност - садржана је у основној намени природног добра. Представља јединствен, динамичан и посебно вредан комплекс у функцији очувања станишта, у урбаној средини града Београда.
- Реткост – јединствено станиште веома значајне и угрожене врсте птица, које пружа јединствене услове за знежђење и исхрану ове врсте.
- Пејзажна атрактивност – јединствени доживљаја простора, врбака, чине простор станишта посебно атрактивним и доприносе укупној пејзажној вредности овог дела града.
- Степен очуваности добра – чак и поред изградње новог моста на Ади, јединке ове врсте су се адаптирале на новонастале услове живота на предметним локацијама. Преселиле су се на преостале врбаке који се налазе у близини.
- Васпитно-образовна функција – станиште ће представљати наставну базу за образовне установе. Образовна улога је пратећа и за ширу јавност у циљу упознавања са карактеристикама и вредностима станишта.
- Научно-истраживачка функција огледа се у праћењу и спровођењу различитих научних истраживања, као што су фенолошка, фитоценолошка, еколошка, развојна и истраживања на пољу природних процеса, затим из конзервационе биологије и истраживања из низа других научних дисциплина. Праћење стања и даља истраживачка делатност одвијаће се у оквирима:
  - праћења стања природе и елемената животне средине,
  - праћења стања живог света на простору заштићеног природног добра – биомониторинг,
  - даљих истраживања природних карактеристика.
- Естетска функција се огледа како у естетско-физиономским вредностима појединачних врста, тако и целокупног станишта. Слика станишта је променљива, динамична и колоритна услед различитих периода цветања, листања и плодоношења.

2. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ НА ОДРЖИВОМ КОРИШЋЕЊУ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ, РАЗВОЈУ И УРЕЂЕЊУ ПРОСТОРА

У складу са успостављеним режимом заштите, којим је дефинисано коришћење, уређење и унапређење заштићеног подручја, планиране активности су следеће:

Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора

- Адекватно обележавање три локације на копненом делу заштићеног подручја, таблама које су видљиве са копна, као и таблама које су видљиве са воде тј. из пловног објекта,
- Одржавање доступности и прилаза стаништима са реке тј. из пловног објекта,
- Одржавање уређености врбака, чишћење од наплавина и непоженог материјала,
- Одржавање уредности станишта, уклањање непожељне вегетације.

3. АКТИВНОСТИ НА ПРОМОЦИЈИ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Програмске активности на промоцији станишта су усмерене на упознавању стручне јавности и институција у оквиру локалне самоуправе а и шире, о значају и вредности заштићеног подручја кроз пружање конкретних информација и популарисање природних и културних вредности. Остваривање промотивних активности одвијаће се кроз:

- Израда веб странице заштићеног подручја
- Израда штампаног материјала (флајера, брошура, лифлета и др. промо материјала)
- Учешће на семинарима и изложбама
- Презентација заштићеног добра на општини Нови Београд
- Сарадња са медијским кућама
- Организовање акција поводом обележавања значајних датума
- Организовање трибина и округлих столова
- Организовање састанака управљача
- Сарадња са другим заштићеним подручјима
- Израда публикације о станишту
- Промо филм о станишту
- Презентација за основне и средње школе.

4. СТУДИЈСКО-ИСТРАЖИВАЧКА, ПРОГРАМСКА, ПЛАНСКА И ПРОЈЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНСКИХ АКТИВНОСТИ

Закон о заштити природе дефинише обавезе управљача у смислу израде управљачких докумената за заштићено подручје, а то су:

- План управљања заштићеним подручјем за период од десет година
- Годишњи програм управљања заштићеним подручјем којим се реализује План управљања за одређену годину
- Извештај о остваривању Плана управљања заштићеним подручјем
- Извештај о остваривању Годишњег програма управљања заштићеним подручјем
- Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби заштићеног подручја.

У оквиру управљања заштићеним подручјем, а у циљу спровођења заштите, унапређења и стављања у функцију природног добра потребно је извести истраживања чији би резултати подигли ниво значаја овог заштићеног подручја и унапредили сазнања о њему.

5. САРАДЊА СА ЛОКАЛНИМ СТАНОВНИШТВОМ И ДРУГИМ КОРИСНИЦИМА ПРОСТОРА НА ПОДРУЧЈУ ЗАШТИЋЕНОГ СТАНИШТА

Сагледавајући функције које станиште има, локална самоуправа треба да подржава акције које имају за циљ развијање свести грађана о вредностима овог заштићеног подручја и опште еколошке културе. Унапређење заштићеног подручја подразумева успостављање даље сарадње са надлежним и заинтересованим институцијама:

- град Београд,
- општина Нови Београд и друге градске општине,
- надлежна Министарства,
- програмска сарадња са другим стручним установама у земљи и иностранству,
- програмска сарадња са другим управљачима у Србији,
- сарадња са локалним становништвом и другим заинтересованим субјектима.

6. АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА СА ДИНАМИКОМ И СУБЈЕКТИМА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПЛАНА УПРАВЉАЊА И НАЧИН ОЦЕНЕ УСПЕШНОСТИ ЊЕГОВЕ ПРИМЕНЕ

Основне активности и мере на спровођењу плана утврђене су добрим делом у његовом претходном садржају и оквирно се могу разврстати на:

- Активности на изради управљачких докумената (сагласно Закону о заштити природе);
- Активности на обележавању станишта као заштићеног станишта (сагласно Правилнику о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник РС“, бр. 30/92, 24/94 и 17/96);
- Активности на чувању, заштити и одржавању основних вредности станишта као заштићеног природног добра;
- Активности на уређењу заштићеног станишта, а у складу са урађеним планским документима (у складу са компетентним законима);
- Активности на презентацији и популаризацији станишта;
- Активности на коришћењу зимовалишта као образовног и научноистраживачког објекта.

Активности на изради управљачких докумената ће у највећем делу бити поверене запосленима у удружењу уз евентуалне консултантске услуге специјалиста из институција које се баве сличном проблематиком.

При том, мора се поштовати процедура и процес израде планова и програма и мора бити усаглашен са законима који ближе уређују предметне области. Активности на обележавању зимовалишта ће се одвијати, делом, ангажовањем фирми које се баве пословима израде табли, носача, држача итд., а сама монтажа ће се вршити у личној режији запослених. Активности на чувању, заштити и одржавању основних вредности станишта као заштићеног природног добра ће се већим делом одвијати личним ангажовањем људских ресурса удружења, док ће неопходна материјална средства бити обезбеђена у складу са Законом о јавним набавкама, по устаљеној процедури. Активности на уређењу заштићеног станишта, а у складу са урађеним планским документима, већим делом се односе на план санације, реконструкције и ревитализације простора станишта у циљу његовог приближавања функционалном оптимуму.

Овим треба обезбедити:

1. Стварање пријатнијег и безбеднијег амбијента за кориснике, обезбеђивањем доступности станишта;
2. Услове за мултидисциплинарни научни рад, кроз укључивање стучњака из

- различитих области, који обављају научно-истраживачки рад,
3. Стварање услова за организовање образовних посета предшколског узраста, основних и средњих школа, студената Универзитета у Београду и осталих домаћих и страних факултета, затим иностране стручне посете, посете заинтересованих грађана, укључивање станишта у туристичку понуду,
  4. Стварање услова за редовно одржавање станишта ради нормалног и комфорног коришћења целе године. У активности неопходно је укључити све заинтересоване стране, пре свега, медије. Активности на коришћењу станишта као образовног и научноистраживачког објекта одвија ће се у складу са наставним планом и програмом на годишњем нивоу свих заинтересованих страна. У односу на научноистраживачки значај неопходно је у оквиру планова и програма коришћења дефинисати приоритетне теме истраживачког карактера од којих је, она везана за мониторинг, увек актуелна. Остваривање програмских активности дефинисаних у овом плану могуће је уз испуњење следећих претпоставки:
    - организовање, опремање, кадровско и стручно оспособљавање за старање о заштићеном природном добру,
    - усаглашавање израде планске и пројектне документације за извођење потребних радова на унапређивању постојећег стања, а у складу са наменом,
    - континуирано праћење стања вегетације као и стања животне средине у целини од стране стручњака,
    - инфраструктурно опремање у обиму који не нарушава основну намену станишта, а које је нужно у циљу оптимализације постојећег стања.

7. КОНЦЕПТ ЗАШТИТЕ

Основну вредност заштићеног станишта представљају зимујуће популације малог вранца. Заштићено подручје представља важно станиште значајног броја јединки ове врсте (до 10% европске популације). Генерални концепт заштите, очувања и унапређења овог заштићеног станишта подразумева активан облик заштите усмерен ка очувању и унапређењу услова за опстанак малог вранца. Специфичан положај станишта условљава и потребу интеграције осталих развојних потреба са циљевима заштите природе. Због динамичности средине у којој се налази, као и због динамичности популација саме врсте, неопходно је развити флексибилан концепт заштите који ће омогућити брзо и ефикасно прилагођавање мера заштите у односу на измене стања на терену.

8. СМЕРНИЦЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ

У циљу стављања природног добра у функцију заштите потребно је спроводити одговарајуће документе:

- 1) План управљања за период од десет година
- 2) Акт о унутрашњем реду.

Даље смернице се односе и на дефинисање посебних програма заштите и унапређења популација малог вранца, али и на дефинисање програма и пројеката презентације и популаризације еколошког статуса и значаја подручја:

- настављање праћења зимујуће популације малог вранца на Сави у Београду;
- обавештавање свих релевантних чинилаца и организовање састанака са њима у циљу адекватне заштите станишта;
- израда плана за унапређење стања вегетације и плавних делова заштићених подручја.

Слика 7. Станиште фотографисано са реке Саве

9. АНАЛИЗА И ОЦЕНА УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА

9.1. Анализа заинтересованих страна

Идентификоване су и консултоване следеће заинтересоване стране:

- Секретаријат за заштиту животне средине града Београда
- Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда
- ЈВП Београдводе
- ЈКП Зеленило Београд
- ЈКП Београдске електране
- Лига за орнитолошку акцију Србије.

Слика 8. Станиште фотографисано са реке Саве

10. ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стање животне средине оцењује се на основу низа параметара као што су квалитет ваздуха, земљишта, подземних и површинских вода, радиоактивности, као и нивоа буке у животној средини и УВ зрачења. На територији Београда Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе града Београда перманентно прати стање чинилаца животне средине у граду.

Анализом извештаја закључено је да се стање животне средине локације на којој се налази природно добро не разликује од стања у другим деловима града. Такође, на само природно добро знатан утицај има загађеност ваздуха обзиром да поједини загађујући елементи у комбинацији са атмосферским падавинама утичу на промену стене (боје, испуцалости и др).

V РЕЖИМИ ЗАШТИТЕ

ОПИС ЛОКАЛИТЕТА – РЕЖИМ ЗАШТИТЕ II СТЕПЕНА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Режим заштите другог степена Површина и процентуална заступљеност у режимима заштите II степена по локалитетима износи:

Локалитет I Режим заштите другог степена у локалитету се налази на територији К.О. Нови Београд на деловима к.п. бр. 5410/2, 6801 и 6628/2.

Локалитет II Режим заштите другог степена у локалитету се налази на територији К.О. Нови Београд, на деловима к.п. бр. 5396 и 6628/2.

Локалитет III Режим заштите другог степена у локалитету се налази у две одвојене просторне јединице на територији К.О. Нови Београд, на деловима к.п. бр. 5422 и 6628/2 (источни део) и 6628/2 (западни део).

VI ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ ОЧУВАЊА ПОВОЉНОГ СТАЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА:

1. Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја
2. Дугорочни циљеви заштите и очувања и унапређења и одрживог развоја
3. Анализа и оцена стања услова за остваривање циљева
4. Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности
5. Приоритетни задаци научноистраживачког и образовног рада
6. Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора
7. Просторна идентификација планиских намена и режима коришћења земљишта – картографско дефинисање зона заштите
8. Активности на промоцији вредности заштићеног подручја
9. Студијска програмска планска и пројектна документација потребна за спровођење циљева и активности
10. Облици сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности
11. Активности и мере на спровођењу плана са динамиком и субјектима реализације плана управљања и начин оценое успешности његове примене
12. Финансијска средства

Планира се израда управљачких докумената за заштићено станиште:

- Годишњи програми управљања ће се израђивати за сваку календарску годину.
- Извештаји о остварењу и реализацији годишњих програма
- Правилник о унутрашњем раду и чуварској служби
- Обележавање граница заштићеног подручја у складу са правилником којим се регулише обележавање заштићених природних добара
- Формирати базу података у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања
- Максимално очување постојећег стања заштићеног подручја, са забраном било каквог смањења његове видне или уграђене површине,
- Усмеравање начина коришћења припадајућих парцела

- Обезбеђивање чувања и одржавања заштићеног подручја у складу са режимом заштите и мерама заштите прописаним законом и одлуком,
- Обезбеђивање услова за развој образовних и научно-истраживачких, информативно-пропагандних и других активности ради промоције заштићеног подручја,
- Обављање других послова у складу са законом или поступање по захтеву организације за заштиту природе/надлежне инспекције.

VII МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊУ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

На основу Члана 10. Одлуке о проглашењу заштићеног станишта „Зимовалиште малог вранца” („Службени лист града Београда“, 19-6/2022) Управљач је дужан нарочито да:

1) се стара о заштићеном природном добру на начин који омогућава да се у потпуности спроведу прописане мере и активности заштите (режим заштите) у циљу очувања и унапређења природног добра;

2) обезбеди континуирано праћење стања и бројности јединки малог вранца у заштићеном подручју и благовремено предузима мере заштите;

3) пратити промене режима воде у Чукаричком рукавцу;

4) у случају настанка промена које заштићено подручје могу уништити, оштетити или нарушити његова битна својства, без одлагања обавести организацију за заштиту природе и надлежни инспекцијски орган;

5) заштићено подручје обележи постављањем табли одговарајућег изгледа и стара се да непрекидно буде обележено на прописан начин (назив, основни подаци, графички приказ) уз претходно прибављену сагласност организације за заштиту природе;

6) постави информативне табле са латинским и народним називом врсте, њеним битним карактеристикама и занимљивостима, а ради презентације заштићеног подручја, обавештења и образовања посетилаца;

7) обезбеђује услове за спровођење научноистраживачких, образовних, информативно-пропагандних и других активности у складу са законом

8) постави табле са јасно дефинисаним правилима понашања посетилаца, обавезама и ограничењима у погледу коришћења заштићеног подручја;

9) донесе план и програм управљања заштићеним подручјем;

10) организује чуварску службу;

11) донесе акт о унутрашњем реду на простору заштићеног подручја;

12) обезбеђује финансијска средства из сопствених прихода и из накнада за коришћење заштићеног природног добра, као и других извора утврђених законом;

13) обраћа се надлежним органима ради обезбеђивања средстава из општинског и републичког буџета и других извора примања;

14) обавља друге послове у складу са законом и овом одлуком или поступа по захтеву организације за заштиту природе, односно по налогу надлежног инспектора.

У складу са претходно наведеним, као и утврђеним режимима заштите, Управљач ће у наредном десетогодишњем периоду спроводити следеће активности:

1. Обезбедити геодетско снимање и ажурирање катастра на заштићеним парцелама која се у целини задржава као простор Заштићеног природног добра

Како је основни приоритет заштите самог природног добра – станишта, кроз максимално

очување постојећег стања, са забраном било каквог смањења његове видне или уграђене површине, неопходно је извршити геодетско снимање и ажурирање катастра на заштићеној целини. Ова активност је основ да би све друге планиране активности биле спроведене.

2. Детаљно снимити вегетацију (постојеће врсте и њихову диспозицију) на простору заштићеног подручја

На основу урађене геодетске основе зоне заштићене целине планира се израда базе података у функцији управљања, мониторинга и коришћења. Израда географског информативног система заштићеног подручја једна је од веома важних активности, како би заштићено станиште било што видљивије на мапи заштићених, као и зелених површина града.

3. Изнаћи начин за обележавање граница природног добра, а по претходно прибављеној сагласности Секретаријата за заштиту животне средине Градске управе града Београда, Завода за заштиту природе Србије

Како се заштићено станиште налази на изузетно неприступачној локацији, тј. локација је доступна само са реке, управљач мора наћи повољан начин ради приступа локацијама са копна, како би обележио границе заштићеног подручја. Неколико је спорних корисника, кроз чије парцеле би морао бити омогућен приступ управљачу. То су бродоградилште, непознати приватни власник, као предузеће у стечају.

4. Пратити стање и у случају промене тренутног стања предузети хитне мере у циљу постизања максималне безбедности станишта, као и извођење истражних радова, ради даљих истраживања, анализе и презентације заштићеног природног добра

У првој години неопходно је извршити детаљно истраживање ради утврђивања стања заштићеног станишта и описати тренутно стање.

1. Прибављање и анализа техничке и научне документације предметног подручја,
2. Одређивање реперних тачака за перманентни мониторинг. Перманентни мониторинг обављаће се сваке године и подразумева квартално обилажење целокупног заштићеног подручја, бележење затеченог стања, и указивање на евентуална новонастала заузећа или људску активност која може изазвати оштећење заштићеног подручја. У оквиру перманентног праћења биће извршена геодетска мерења (савременим методама) сваке две године.

5. Спроводити прописане режиме заштите

Активност се спроводи у складу са одредбама Одлуке о заштити.

6. Формирати чуварску службу

Ангажовање чувара заштићеног добра; активност ће бити спроведена у континуитету, свих дванаест месеци у години.

7. Поставити информативне табле (на српском и енглеском језику)

У првој години ће бити постављене две табле са информацијама о заштићеном природном добру, на чији садржај и изглед ће бити затражена сагласност Завода за заштиту природе Србије, које ће бити обнављане по потреби. Током десет година биће постављено најмање 20 информативних табли.

8. Редовно уклањање непожељне вегетације сходно орографији терена ради

омогућавања сагледавања станишта

Активност ће бити спровођена у континуитету, у складу са стањем на терену.

9. **Организовати информативно-пропагандну активност у циљу промовисања добра**
У првој и другој години биће израђена интернет страница на којој ће поред информација о овом заштићеном добру, бити објављиване и вести и позиви за учешће на радионицама и другим облицима промотивних активности.
10. **Организовати промотивне радионице за грађане и туристе**
Управљач ће неколико пута годишње, самостално или у сарадњи са другим институцијама или удружењима, организовати радионице/предавања, у циљу боље информисаности грађана и заинтересованих група, а све ради промоције овог заштићеног добра и заштите природе уопште.
11. **Обезбедити сарадњу са стручним институцијама и појединцима у циљу развоја програма заштите**
Сарадња ће бити спровођена у континуитету у циљу стручне помоћи при спровођењу мера заштите, али и промоције добра.
12. **С обзиром да се заштићено станиште налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије, еколошки значајног подручја „Ушће Саве у Дунав“, потребно је придржавати се мера заштите прописаних уредбом о еколошкој мрежи посебно следећих:**
  - Забрањено је уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
  - Забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом,
  - Предузети све мере којима се обезбешују спречавање, односно смањење контрола и санација свих облика тагађења;
13. **Мониторинг и координација мониторинга јединки малог вранца током зимског периода сваке године**
Једна од најважнијих активности јесте перманентни мониторинг бројности врсте мали вранец на предметним локалитетима. Мониторинг ће обављати запослени у удружењу, уз присуство представника Завода за заштиту природе и Секретаријата за заштиту животне средине.
14. **Учешће на семинарима и изложбама**
Ова активност допринеће бољој информисаности Управљача о новинама у оквиру делатности заштите природе, размени искустава, али и прилике да Управљач промовише своје активности.
15. **Развој туризма као основног и допунског садржаја**
У сарадњи са надлежним институцијама, Управљач ће организовати посете за заинтересовану јавност.
16. **Друге активности по захтеву организације за заштиту природе/надлежне инспекције**
17. **Управљач ће спроводити активности по налогу надлежних институција, а све у**

складу са одредбама Одлуке.

18. Набака опреме неопходне за одржавање

Слика 8. мост на Ади, непосредна близина станишта

VIII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И МАТЕРИЈАЛНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ ПОВЕРЕНИХ ПОСЛОВА УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ

Финансирање заштићеног природног добра „Зимовалиште малог вранца“ регулисано је чланом 15. Одлуке о проглашењу заштићеног станишта “Зимовалиште малог вранца“ и чланом 69. Закона о заштити природе. Неопходна средства за извршење послова заштите обезбедиће се из:

- a) буџета града Београда,
- b) накнаде за коришћење заштићеног подручја,
- c) прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем,
- d) средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе,
- e) других извора у складу са законом.

Средства обезбеђена у буџету града Београда за текућу годину исплаћују се управљачу у складу са обимом и динамиком мера и активности утврђених годишњим програмом управљања. План управљања заштићеним стаништем „Зимовалиште малог вранца“ **спроводиће се годишњим програмима** који ће садржати послове и задатке који се непосредно спроводе у текућој години, динамику извршења програмираних радова, послова и задатака, као и неопходна финансијска средства потребна за реализацију Годишњег програма управљања. На Годишњи програм управљања заштићеним стаништем „Зимовалиште малог вранца”, сагласност даје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

IX КАДРОВСКА И ТЕХНИЧКА ОПРЕМЉЕНОСТ УПРАВЉАЧА

Правилником о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја (Службени Гласник РС, бр. 85/09) предвиђено је који стручни кадар мора да поседује Управљач да би могао да се стара о заштићеном подручју што удружење Зелено плави коридори у потпуности испуњава. На основу значаја заштићеног природног добра, његовог специфичног положаја и намене управљач би морао да има једно лица са стручном спремом и усмерења како је то прописано у члану 3. тачка 1) подтачка (1) Правилника о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја („Службени гласник РС”, бр. 85/09) и једног чувара заштићеног подручја.

Овлашћено лице удружења Зелено - плави коридори је по стручној спреми мастер инжењер шумарства, а чувар заштићеног подручја шумар са средњом стручном спремом.

X ПРОЦЕНА ПОТРЕБНИХ СРЕДСТАВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ЗАШТИТЕ

У циљу реализације концепта одрживог развоја и наведених мера и услова, неопходно је да се што пре предузму интервенције/послови који су услов за реализацију предвиђеног концепта заштите и коришћења природног добра. То су првенствено:

- Обезбеђивање геодетског снимања и ажурирање катастра на заштићеној парцели,
- Иницирање надлежних органа Града да изврше инспекцијски надзор над подстојећим стањем,
- Детаљно снимање вегетације (постојеће врсте и њихову диспозицију) на простору заштићеног природног добра.

Органи Града и Општине Чукарица и Нови Београд надлежни за издавање урбанистичких, грађевинских и других дозвола треба да у поступку његовог издавања обезбеде услове и сагласност, сходно законима и донетим правним актима надлежних завода за заштиту природе и споменика културе. По доношењу Решења о заштити, неопходно је да у законском року управљач природног добра донесе План управљања који ће разрађивати својим годишњим програмима.

Део радова на уређењу заштићеног природног добра, који су неспорни, могу се изводити као текући радови на одржавању природног добра, а то су геодетско снимање заштићеног природног добра подручја са режимима заштите и уношење његових граница у катастар и иницирање изналажења начина/дизајнерског решења за обележавање граница природног добра на који се мора прибавити претходна сагласност Градског секретаријата за заштиту животне средине, Завода за заштиту природе Србије и Завода за заштиту споменика културе.